

Ç. UYGUN, *PATARA IV. 2 TEPECİK KIRMIZI ASTARLI SERAMİKLERİ*
(İ.Ö. 2. YY-İ.S. 4. YY),

İSTANBUL, 2011, EGE YAYINLARI, 300 SAYFA, 61 LEVHA. ISBN:9786055607234

F. EZGİ ÇELİK*

Antikçağ seramikleri, üretildikleri dönemin teknik, ekonomik ve kültürel düzeyinin göstergesi olarak, arkeolojinin önemli bir buluntu grubu içerisinde yer almaktadır. Toplumun her sınıfında, farklı işlevler doğrultusunda kullanılan seramiklerin, sayısal yoğunluğu, hamur-astar kalitesi, tipoloji farklılıkları, dönemin iktisadi ve sosyolojik değişimlerini ortaya koymaktadır.

Doktora tezinin kitaplaştırılmış hali olan bu eserde, yazar, ithal ve yerel sigillata örnekleriyle yerel kırmızı astarlı seramikleri, hem kentin hem de Lykia Bölgesi'nin Roma Dönemi seramik geleneğini yorumlayabilmek adına çalışmıştır. Aynı zamanda Patara'da Batı Sigillatalarına kıyasla belirgin bir yoğunluk gösteren ve üretim merkezlerinin büyük bir kısmı Anadolu'da bulunan Doğu Sigillatalarıyla ilgili güncel verilere de ulaşmayı hedeflemiştir.

Kitap, *Giriş* (1-2) kısmı ile yapılan bir ön bilgilendirmenin ardından, *Terra Sigillata ve Kırmızı Astarlı Seramiklerin Terminoloji Problemleri* (3-4) ana başlığı altında, 19. yüzyıldan itibaren kullanılan Latince kökenli *terra sigillata* teriminin kapsamına değinmiş ve farklı araştırmacıların görüşlerine yer vererek, terra sigillata kullanım alanının genişliğinden kaynaklanan bazı terminoloji sorunlarını ele almıştır.

Patara'daki Kırmızı Astarlı Seramik Dağılımı (5-6) kısmında, çalışmaya konu olan seramiklerin yoğun olarak ele geçtiği Tepecik Nekropolü (5) ve Tepecik Bey Evi (6) iki farklı alt başlık altında verilerek, öncelikle Patara içerisindeki konumları belirtilmiş ve bu alanlarda yapılan kazılar sonucu ortaya çıkan malzemenin ait olduğu dönemlere ilişkin bilgiler verilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda Tepecik Nekropolisi'nde ele geçen seramikleri, Hellenistik ve Roma Dönemlerine tarihlendirilen ve çoğunlukla gündelik işlerde kullanılan ince ve kaba seramiklerinden oluşan, Batı ve Doğu Sigillataları, Sagalassos Kırmızı Astarlı Seramikleri ve Geç Roma Dönemi Kırmızı Astarlı Seramikleri olmak üzere üç grupta toplamak mümkündür. Tepecik Bey Evi ise Klasik ve Hellenistik Dönem seramikleriyle kentin erken dönemine ilişkin veriler sunması açısından önemlidir. Bununla birlikte yapının B mekanının kuzeyinde alana topluca atılmış olduğu anlaşılan ve Roma Dönemi'ne tarihlenen dolguyla karşılaşmıştır. Bu dolgu içerisinde günlük kullanım seramikleri ve kırmızı astarlı sofra kapları ele geçmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda, Tepecik Nekropolisi'ndeki özgün hamur/astar yapısı gösteren bir grup kırmızı astarlı seramik ile benzer olduğu görülmüştür. Malzemelerin tek bir başlık altında toplanmasını zorunlu kılan bu benzerlik aynı zamanda Nekropolis örneklerinin yerel üretim olarak değerlendirilmesine neden olmuştur. Bu tespit doğrultusunda da her iki alanda ele geçen malzemeler "*Patara Kırmızı Astarlı Seramikleri*" olarak tanımlanmıştır. Üçüncü bölümün son alt başlığında (6) ise kentteki diğer çalışma alanlarından ele geçen bir grup kırmızı astarlı seramikten söz edilmektedir.

Tepecik Nekropolü ve Bey Evi'nde Ele Geçen Kırmızı Astarlı Seramik Grupları (7-17) kitabın

* Akdeniz Üniversitesi, Akdeniz Uygurlukları Araştırma Enstitüsü, Antalya. ezgicelik@akdeniz.edu.tr

dördüncü bölümünü oluşturmaktadır. Bu bölümde üretim yerleri doğrultusunda Batı ve Doğu olmak üzere iki ana grupta toplanan sigillatalar, hamur-astar yapısındaki ortak özelliklere göre alt gruplara ayrılmıştır. Atölye farklılığından kaynaklanan bu grupların tanımlanmasında alfabetik kodlama sistemi kullanılmıştır. *Doğu Sigillata A Grubu*, *Doğu Sigillata B Grubu*, *Doğu Sigillata C Grubu* (Pergamon Sigillatası ve Çandarlı Sigillatası), *Doğu Sigillata D Grubu*, *Sagalassos Kırmızı Astarlı Seramiği*, *Batı Sigillatası* (İtalya Sigillatası) ve *Patara Kırmızı Astarlı Seramiği* bu bölümü oluşturan başlıca alt başlıklardır.

Tipoloji sınıflandırmasında kullanılan terimlerin aktarıldığı, *Kap Formları Terminolojisi* (19) bölümünde, sınıflandırmada kullanılan terimlerin seçilmesinde hangi özelliklerin esas alındığı irdelenmiştir.

Patara Tepecik Nekropolü ve Bey Evi Kırmızı Astarlı Seramik Tipolojisi (21-117) bölümünde, *Doğu Sigillata A Grubu Seramik Tipolojisi* (21-46) alt başlığında, Patara Nekropolisi'nde ele geçen ve Doğu Sigillata seramiklerinin en erken grubu olan DSA seramiklerinin; tabak, kase, krater formlu kase, testi, özgün formlar ve baskılar olmak üzere altı ana başlıkta değerlendirilen seramikleri incelenmiştir. Aynı inceleme, dördüncü bölümde ana başlık olarak verilmiş olan diğer sigillata grupları için de yapılmıştır.

Genel Değerlendirme ve Sonuç bölümünde (119-130) ithal sigillata örneklerinin yoğunluğu, Patara kentinin, Lykia Bölgesi'nin önemli bir ticaret merkezi olmasıyla açıklanmıştır. Bununla birlikte yazar, çalışmasına dair son düşüncelerini, *Hamur-Astar Dokusuna Yönelik Değerlendirme* (119-122), *Tipolojik Değerlendirme* (122-126), *Sayısal Değerlendirme* (126-127), *Sigillata Ticareti ve Atölye Lokalizasyonuna Yönelik Değerlendirme*(127-130), ana başlıkları altında, bu bölümde toplamıştır.

General Assessment And Conclusion (131-143) başlığı altında, *Genel Değerlendirme ve Sonuç* bölümünün, İngilizce çevirisine yer verilmiştir.

Ek (145-170), *Katalog* (171-292), *Resimler* (295-300) bölümlerinde de çalışmaya konu edilen eserlerin ayrıntılı bilgileri, çizimleri ve resimleri yer almaktadır.

Eser, Patara'nın Geç Hellenistik ve Erken Roma Dönemi Kırmızı Astarlı Seramikleri'ne yönelik ilk kapsamlı araştırma olması açısından önemlidir. Lykia Bölgesi genel seramik değerlendirmesine de dikkate değer katkılar sağlayacağı açıktır.